Στην Ήπειρο – 2017

10 Ιουλίου - 17 Αυγούστου

Γιάννενα –Αμμότοπος – Σελειό – Βρυσερά - Δερβιτσάνη

Αργυρόκαστρο – Μπεράτ – Τεριαχάτες - Πολύτσανη

Δελβινάκι - Αώος/ Βοιδομάτης - Κόνιτσα

Κεράσοβο – Σμόλικας – Πάδες

Το κείμενο που διαβάζεις αποτελεί μια καταγραφή της εμπειρίας που ζήσαμε ταξιδεύοντας το καλοκαίρι του 2017 στην Ήπειρο. Ήταν δεύτερο μεγάλο ταξίδι που κάναμε μαζί με τη Δάφνη σε αυτή την περιοχή. Αυτή τη φορά εγώ ταξιδεύοντας πλεον με λαούτο κι αυτή με το κλαρίνο της. Ψάχνοντας και παίζοντας μουσικές, γνωρίζοντας ανθρώπους και τόπους. Αποτελείται από δύο κομμάτια. Το πρώτο είναι ένα ημερολόγιο το οποίο έγραφα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και το δεύτερο σχόλια και σκέψεις που γραφτήκαν σε δεύτερο χρόνο. Αποφάσισα να κρατήσω τη δομή του ημερολογίου, αν και δεν είναι αφηγηματική, και να προσθέσω σε διάφορα σημεία τις σκέψεις. Μπορείς να τα ξεχωρίσεις εφόσον οι *σκέψεις σε δεύτερο χρόνο είναι με πλαγιαστή γραμματοσειρά.* **Τα γραπτά αυτά έχουν διάφορες μορφές, από περιγραφή των εμπειριών, μέχρι ποιήματα ή πληροφορίες για τον τρόπο του τραγουδίσματος, κοινωνιολογικές/ προσωπικές παρατηρήσεις. Όπως και στο προηγούμενο ταξίδι το 2015, δημοσίευσα μια συλλογή από ηχογραφήσεις/ τραγούδια. Αυτή τη φορά όμως ένιωθα την ανάγκη να συνοδευτεί από αυτό το κείμενο, για να είναι η δημοσίευση πιο κοντά στην εμπειρία μας. Δεν έχει συγκεκριμένο σκοπό, πέρα από το να ενημερώσει και να προβληματίσει ή να δημιουργήσει ερεθίσματα και εντυπώσεις.**

Ξεκινήσαμε το ταξίδι μας στον Αμμότοπο, βόρεια της Άρτας, επισκέπτες σε ένα φίλο, σε μια βδομάδα ηρεμίας και συντονισμού. Για αυτό και τα πρώτα γραπτά είναι περισσότερο αποτέλεσμα δημιουργικής/ εσωτερικής σκέψης και επαφής με τη φύση.

Αμμότοπος, #1

Οι ήχοι της φύσης, είναι από μόνοι τους σοφία, είναι πηγή για δημιουργία, για μάθηση, για επικοινωνία.

Εμείς έχουμε πέντε αισθήσεις, τα φυτά πόσες; Η ποιές;

Πως μπορούμε να προσπαθήσουμε να τις αισθανθούμε, να τις καταλάβουμε;

Μια γαρδένια μαραίνεται, όταν το ταίρι της, δεκα χιλιόμετρα μακριά, πεθάνει.

Ένα τζιτζίκι γεννιέται και πεθαίνει για να τραγουδήσει για τον έρωτα.

Τα γιοφύρια στη βάση έχουν ξύλο, που μέσα στο νερό κρατεί γερά.

Η ζωή στη φύση να μην αργήσει,

γιατί μεστην πόλη, θα πεθάνουμ΄όλοι

Τούτη γης με τα τσιμέντα,

δε σηκώνει κοπλιμέντα

Τούτη γης με τα ποτάμια..

Αμμότοπος, #2

- Θολό που' ναι το χρώμα

Το πρώτο κομμάτι που έγραψα όντας στην Ήπειρο!

https://www.youtube.com/watch?v=-bWTf3DeaKI

Αμμότοπος, #3

Πάντα θαύμαζα την παράδοση για τη συμπυκνωμένη σοφία της, αλλά ποτέ δεν υποτάχθηκα σε αυτή.

Ψάχνοντας τις φόρμες

Βρίσκοντας τες

Τις ανάγω σε απαραίτητες

Γράφω ένα τραγούδι

Αφού έχω ζωγραφίσει τα κουτάκια

Μέσα στα οποία θα γεννηθεί

Δεν είναι καιρός για τετραγωνοποιήσεις.

Η ζωή με μέτρο και η ψυχική ικανοποίηση

-Ενάντια - Στην εμμονή και το απωθημένο.

Τραγούδα το στίχο που διάλεξες

Με μάτια στραμμένα στην ειλικρίνεια

Μίλα στον ανθρωπο που κάνει τη

Φαντασία σου να διογκώνεται

΄Ηρθα στη ΄Ηπειρο ελκόμενος από την παράδοση. Από το παρελθόν, τη γνώση, την αγριάδα, την περιέργεια.΄Ηρθα να ψάξω και να εμβαθύνω.

Θέλω χειροπιαστά αποτελέσματα;

Αποδείξεις η ντοκουμέντα;

΄Η να χρησιμοποιήσω τα ντοκουμέτα ως αφορμή

για να στήσω/ζήσω καταστάσεις;

Να εμβαθύνω σε τι;

Αν όχι στη σχέση μου με τους κοντινούς ανθρώπους,

τη σχέση μου με τον τόπο και την παράδοση.

Καλό το σκάψιμο προς τα πίσω/ μέσα

Αλλά κάπου θα βρεις πέτρα

΄Η τη σπας η σε σπάει.

Γι’αυτό ο δρόμος προς τον ουρανό είναι ανάγκη.

Αμμότοπος. #4

Άνθρωπε που ‘ρχεσε στη γη

Για πες μου τι γυρεύεις

Τι φέρνεις όταν έρχεσαι

Τι παίρνεις όταν φευγει

(γραμμένο στην πόρτα του φίλου Αλέκου..)

Αμμότοπος, #5

Πριν κάποια χρόνια έλεγα ότι θέλω να είμαι άνθρωπος πολύπλευρος και πολύδιάστατος. Να βρίσκω τη μουσική μέσα από τις καθημερινές δραστηριότητες, τους ανθρώπους και το τώρα. Κι όμως, να που τώρα κινδυνεύω να γίνω μονόχνωτος.

Χαίρομαι κάποιες φορές όταν γνωρίζω καλούς μουσικούς και τους σέβομαι και τους θαυμάζω.

Όμως πιο πολύ θαυμάζω τους ανθρώπους μουσικούς, που ασχολούνται με τη γή, τους ανθρώπους, τα ζώα.. και διοχετεύουν τη ζωή τους στη μουσική.

Και έτσι συμφωνώ με τον Κωσταγιώργο, δε με νοιάζει τι όργανα θα υπάρχουν στο πανηγύρι, με νοιάζει να γίνεται της τρελής, να υπάρχει μαγεία. Στους 200 οι 130 ναναι ντίρλα, ο άλλος ένα εικοσάρικο μόνο στην τσέπη να το δίνει στο χορό, να γίνονται σαματάδες να ρχεται ασθενοφόρο να μαζέψει κόσμο..

Αυτός που είναι καλός στη δουλειά του

Θα είναι και καλός μουσικός

Ας πούμε ότι για τώρα η δουλειά μου είναι να είμαι

Όσο το δυνατόν περισσότερο άνθρωπος.

Σελειό 18.07.2017

Μπήκαμε στην Αλβανία, και έχουμε σκαλώσει, να μιλήσουμε Αγγλικα, Ελληνικά..;

Στην ουσία δεν έχουμε ιδέα για το παρών και το παρελθόν του τόπου. Ένα πράγμα σίγουρο.. Η Ήπειρος είναι ένας τόπος, και η γραμμή των συνόρων, σα μια χαρακιά που χωρίζει αδέρφια και φίλους. Ό κόσμος έχει φύγει και συνεχίζει να φεύγει, όμως αυτοί που έχουν μείνει χαίρονται που μας βλέπουν.

Και κάπως έτσι τυχαία, στα Βρυσερά, περνώντας, ακούσαμε το Μιχάλη Κιτσάκη στο ακκορντεόν ναι παίζει Μότσαρτ. Ήρθαν και τα παιδιά για να χορέψουν και έτσι όπως έχουμε πιάσει τη Δεροπολίτισσα* εμφανίζεται απο τη γωνία ο Λούτσας (Γιάννης Μανγκλάρας). Πιστεύω δεν θα ξεχάσω ποτέ αυτή την πρώτη μας συνάντηση. Στο μισό μέτρο απόσταση, με φωνή καμπάνα, χαμόγελο ως τα αυτιά, λούτσα στον ιδρώτα, κάνοντας χορευτικές και θεατρικές κινήσεις με όλο του το σώμα.. άρχισε να τραγουδά μαζί μας. Ψιτ, σε σας μιλάω τραγουδιστάδες τεχνίτες, καλή η εκγύμναση και τα μελίσματα, αλλά εδώ έχουμε όλες τόσες τέχνες σε μια και αυτή να πηγάζει απτην καρδιά. Και κάτι ακόμα πιο απίστευτο. Όπως τους εκτιμήσαμε μας εκτίμησαν κι αυτοί, κι αυτό είναι ανεκτίμητο.

-

Στο Σελειό το βράδυ βρήκαμε την κυρία Κατίνα. Φιλοξενία και πολύ αγάπη. Και πολύ ενέργεια.. Μακαρι στην ηλικία της να έχω τη μισή. Το τραγούδι είναι χαρά. Και το πένθος πένθος. Κι αυτά δεν πάνε μαζί. Οι γυναίκες που θα θέλαμε να μας τραγουδήσουν είχαν και έχουν πολλούς φραγμούς. Η κοινωνία της ηπείρου είναι και ήταν κλειστή και δύσκολη, και μέσα σ' αυτή έζησαν και τα τραγούδια. Ωραία τα λέμε εμείς και τα ψάχνουμε, αλλά κάνουμε μια πιο δικιά μας φάση, πιο απελευθερωμένη αλλά και πιο αρίζωτη.

*Μας είπαν ότι, στα χωριά της Δερόπολης την εποχή του κομματιού (ας πούμε γύρω στο 1600) δεν ήταν υποδουλωμένα στους Τούρκους και δεν τους επιβαλλόταν να γίνουν μουσουλμάνοι. Οπότε αυτό το τραγούδι το έλεγαν τα διπλανά σε αυτά χωριά (π.χ. Κτίσματα) που βρισκόντουσαν σε διαφορετική κατάσταση. “Δεροπολίτισσα, σαν θα πας στην εκκλησιά, για προσκύνα και για μας..”

Βρυσερά 20.07.2017

Λένε ότι τα σύνορα είναι χαρακιές στο χάρτη. Χαρακιές βίαιες και ασύνδετες με την πραγματικότητα του τόπου. Ή μάλλον, εισβάλλουν στην πραγματικότητα και την πετσοκόβουν. Οι άνθρωποι εδώ είναι λίγοι και στεναχωριούνται επειδή γίνονται λιγότεροι και φοβούνται πως θα χαθούν.

Κάθε χωριό και ζακόνι

Κάθε μαχαλάς και τάξη

Στενά τα πράγματα στο χωριό, στενή η φιλοξενία, η παρέα το τραγούδι και οι τσακωμοί. Κι όσο στενεύουν τα πράγματα, οι άνθρωποι έχουν περιορισμένες επιλογές για να συμβαδίσουν και να συμπορευτούν.

Το ποτό δε σταματάει για τους περισσότερους, κι ας βλέπουν κάποιους δίπλα τους να γκρεμίζονται. Το τραγούδι ούτε αυτό σταματάει, όταν υπάρχει η παρέα, ότι και να συμβεί. Το πολυφωνικό τραγούδι είναι παράδοση και πρώτη φορά μέσα σε μια μέρα βρεθήκαμε δυο φορές σε παρέα τραγουδιού. (Σελειό/Βρυσερά)

Αυτό το πρωινό μάθαμε από την κ.Κατίνα, Βάσω και τον κ. Αντρέα διάφορα πράγματα σε σχέση με τα πολυφωνικά τα οποία θα προσπαθήσω να θυμηθώ τώρα. " Το παίρεις ωραία!" έλεγε κ. Κατίνα. Στο κομμάτι στης Δερόπολης τον κάμπο, ένα κομμάτι που εμείς τραγουδούσαμε ήδη πολύ, μάθαμε διάφορες πληροφορίες. μάθαμε επιτέλους τι σημαίνει αυτό το "μωρε μπιρμπιλιώ, μωρε κιαμηλιό" "κιαη μελιότ" μας είπαν ότι σημάνει στα αλβανικά, κλαίω με δάκρυ. Μπιρμπίλι το αηδόνι. Το κομμάτι χρονολογείται επί τουρκοκρατίας και το παλικάρι είναι πληγωμένο από τον πόλεμο. (και όχι από την αγάπη όπως νομίζαμε). Το κομμάτι αυτό εδώ (όπως και άλλα λυπητερά κομμάτια) τα παίρουν αργά και με κλώσιμο. Έτσι όπως μας το έδειξε η κ.Κατίνα το κλώσιμο κινούταν μεταξύ 1ης,2ης και 7ης ψηλής. Επίσης υπάρχει κάποιο αλβανικό ντοκυμαντέρ πάνω σε αυτό το κομμάτι, το οποίο ακόμα δεν έχω βρει. Η κ. Κατίνα πέραν του τραγουδιού και της οργανωτικής της δράσης να μαζεύει όλες τις γυναίκες, φτιάχνει και τις στολές! Απίστευτη!

-Μια παρατήρηση δικιά μου – Η Βάσω στη μελωδία τραγουδούσε την τέταρτη με ένα ιδιαίτερο χρώμα. Νομίζω ότι είναι λίγο πιο ψηλη (και συνεπώς παραπονιάρικη) από τη συγκερασμένη που έχουμε συνηθίσει. Είχε και την τάση να φτάνει σε αυτή τη νότα ερχόμενη από χαμηλότερες, οπότε βγάζει νόημα και το παραπάνω ανέβασμα...

Στά Βρυσερά την ίδια μέρα βρεθήκαμε σε ένα αρκετά στενό περιβάλλον, και στενή φιλοξενία θα λέγαμε, όπου μεσολάβησε πολύ ποτό, τραγούδι, παρέα, τσακωμός, χορός και φαί σε μερικές ώρες. Ήταν λίγοι οι κάτοικοι που είχαν μείνει στο χωριό, όμως είναι εντυπωσιακό ότι σχεδόν όλοι συμμετείχαν στο τραγούδι και το χορό. Όταν εμφανιστήκαμε εκεί με το λαούτο και το κλαρίνο νομίζω ότι τους δώσαμε πολύ χαρά. Τόση χαρά, που απότι είδα το βάρος που έπεσε σε μια κοπέλα από την πόλη που παίζει κλαρίνο ήταν τεράστιο, κοινωνικά μιλώντας. Και όντας την περισσότερη ώρα σε μια παρέα ανάμεσα σε άντρες. Παρόλες τις πολιτισμικές μας διαφορές όμως, καταφέραμε να συνυπάρξουμε, και εμείς μάθαμε πολλά.. ελπίζω κι αυτοί το ίδιο.

Αργυρόκαστρο 24.07.2017

Πέρασαν μερικές μέρες έντονες και θα προσπαθήσω να τις θυμηθώ. Στη Δερβιτσάνη βρήκαμε τον Αντώνη Τούνη, μουσικό/κλαριτζή και δάσκαλο. Τον συναντήσαμε μέσα σε μια μεγάλη αίθουσα/θέατρο, που είχε γύρω ελληνικά σημαιάκια και πάνω έγραφε με μεγάλα γράμματα «Γλώσσα μητρική μου, γλώσσα ελληνική.» Τι να σημαίνει τώρα αυτό στη βόρεια Ήπειρο.. χρειάζεται κάποιος καιρός για να καταλάβω. Έτσι κι αλλιώς ο πρόεδρος στα Βρυσερά την προηγούμενη μέρα μου έλεγε. «Εμείς έδω χανόμαστε. Δε μπορείς να καταλάβεις εσύ. Ευχαριστώ όμως που ήρθατε.»

Με το λεωφορείο για Δερβιτσάνη έβλεπα τις ταμπέλες για τα ανάμεσα χωριά. Υπήρχαν ταμπέλες και στις δύο γλώσσες, όμως η ελληνική ήταν σε όλα σβησμένη με σπρευ. Ρώτησα την Αφροδίτη και μου απάντησε. «Αυτοί οι εθνικιστές τα κάνουνε, έχουνε μπει και σε σπίτια, χωρίς να κλέψουν, μόνο για να καταστρέψουν.» Την εκκλησία του Αη Λια, πότε τη χαλάνε αυτοί, ποτε την ξαναφτιάχνουν οι έλληνες. Ο Αντώνης, βρωμοέλληνας στην Αλβανία, πέρασε είκοσι χρόνια στα Γιάννενα με δικό του σπίτι για να είναι τελικά ο βρωμοαλβανός εκεί. Όλα αυτά και πάνω στις σκέψεις περί εθνικισμού και ανθελληνισμού. Πως μπορεί μια έννοια στο ένα μέρος να σημαίνει μαύρο και στο άλλο άσπρο. Η τουλάχιστον κάτι αρκετά διαφορετικό. Και να είχαν τραβηχτεί αλλού τα σύνορα, άλλους ανθρώπους θα είχαν πνίξει.

Στη Δερβιτσάνη, αφού μας έκαναν κατάληψη, κατεδάφισαν και μπαχάλεψαν τη σκηνή μας ένα τσούρμο παιδάκια, το βράδυ πετύχαμε όλον τον πολυφωνικό κόσμο. Από τον πιο μεγάλο, το Δημοντέντε, μέχρι την νεανική ομάδα πολυφωνικών του Τούνη. Ωραία σκέψη ότι όλοι αυτοί ενώνονται έτσι, με τα ίδια κομμάτια, και μακάρι τα παιδιά αυτά να γουστάραν να ψάξουν και να μάθουν όπως εμείς..

Αργυρόκαστρο 27.07.2017

Κάπου στην κορύφωση βρεθήκαμε στο Μπεράτ με το Γκρουπ Αργκίρο. Ούτε μια ηχογράφηση και τραγουδήσαμε τόσα κομμάτια.. Στην ουσία όμως ήταν η πρώτη τόσο δυνατή και γεμάτη εμπειρία πολυφωνικού τραγουδίσματος. Ακόμα δεν μπορώ να καταλάβω πώς κάνει αυτή την προβατοφωνή ο αδερφός του Ρολάν. Και μάλλον δεν θα μπορέσω αν δεν κάτσει να μου το δείξει..!

Μια γενική σκέψη.. όλα αυτά περί ιδανικής κατάστασης για παράδοση, τραγούδια κτλ.. δεν υπάρχει! Ζούμε στο σήμερα και κρατάμε κάποια παλιά πράγματα μαζί μας, με τα καλά και τα κακά τους, με τις δυσκολίες και τις αντιφάσεις τους. Και ό,τι πάρουμε από αυτά, ό,τι δημιουργήσουμε, έχει την αξία του. Κι ας είναι και κουτσή στο ιδανικό μου μυαλό.

Στο πανηγύρι Τεριαχάτες κλαρίνο, ντιλέι, ντέφι και δυο αρμόνια. Ο βιολιτζής θεατής γιατί δεν τον διαλέγουν πια. Λαούτο ούτε για πλάκα.

Συνειδητοποιώ άραγε, κατά πόσο έρχομαι θεατής, (ή τουλάχιστον επισκέπτης) σε ένα κόσμο που μάλλον δε θα ήθελα να ζήσω; Κάπως προσπαθώντας να αναπληρώσω ή να δημιουργήσω εμπειρίες, που μικρός δεν έζησα ποτέ. Κι όμως θέλω να συνυπάρξω και με ανθρώπους διαφορετικούς, που ίσως δεν καταλαβαινόμαστε σε πολλά επίπεδα, και βρίσκω κάποιο νόημα σε αυτό. Επίσης για να δώ το δικό μου περιβάλλον σα μια μικρή φουσκάλα στην επιφάνεια της γης. Είτε αυτό λέγεται κίνημα, παρέα, κουλτούρα, συμπεριφορά..

Γενικά το πολυφωνικό στην Αλβανία φαίνεται να έχει εξελιχθεί κάπως διαφορετικά απ'ότι στην Ελλάδα. Υποψιάζομαι ότι έχει να κάνει και με το κομμουνιστικό καθεστώς και την κουλτούρα που υπήρχε αλλά και τα μεγάλα φολκλορικά φεστιβάλ που διοργανώνονταν. Πάντως φαίνεται ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν πολλά, κυρίως αντρικά πολυφωνικά γκρουπ, τα οποία συμμετέχουν σε φεστιβάλ και κάνουν πολλές συναυλίες.

Στο Αργυρόκαστρο, ένα όμορφο απόγεμα του Ιουλίου κατεβήκαμε στον κεντρικό δρόμο για να παίξουμε μουσική. Με λαούτο, κλαρίνο, ηπειρώτικα και πολυφωνικά. Είναι απίστευτο το πόσο καινούρια εμπειρία ήταν, και για μας και για τον κόσμο. Από ότι φαίνεται δεν παίζει πια κόσμος μουσική στο δρόμο στο Αργυρόκαστρο. Έτσι όταν καθίσαμε στα σκαλάκια, βάλαμε μπροστά το καπέλο και ξεκινήσαμε να παίζουμε, έβλεπες ότι οι άνθρωποι σκάλωναν και ντρέπονταν. Εμείς σιγα σιγά αρχίσαμε να νιώθουμε πιο άνετα, άνθρωποι άρχισαν να σταματάνε, παππούδες, παιδάκια, αμάξια.. ώστε να γίνει τελικά μια από τις πιο ωραίες εμπειρίες μας στο δρόμο! Μαζεμένος κόσμος γύρω γύρω, φωτογραφίες, βίντεο, τραγούδι, γνωριμίες και κουβέντες. Ζωντάνεψε ρε παιδί μου!

28.07 – 03.08

Από το ημερολόγιο αυτό λείπουν κάποιες μέρες που θα ήθελα να προσπαθήσω να θυμηθώ τώρα. Μετά το Αργυρόκαστρο, πήγαμε προς την Πολύτσανη, ένας χωματόδρομος καλός και γερός, για να κάνει τον προορισμό να φαντάζει πιο απόμακρος. Αν και στις μέρες μας έχουν βελτιωθεί τα πράγματα. Κάτσαμε λίγο και δεν προλάβαμε να γνωρίσουμε καθόλου από τον πλούτο που υπάρχει εκεί στα πολυφωνικά. Ίσως ντρεπόμασταν κι εμείς λίγο, ο χρόνος ήταν περιορισμένος… Όμως προλάβαμε να κάνουμε μια γνωριμία με την οικογένεια Ίσσου, που μας γέμισε με εντυπώσεις και πληροφορίες για το πολυφωνικό και την ζωή των Πολυτσανιτών. Μια εικόνα που έχω καθαρά στο μυαλό μου, είναι το πρωί, που ξυπνήσαμε από τις σκηνές μας στην πλατεία. Και ένας βοσκός, έφερε ένα αρνί δεμένο χειροπόδαρα, το οποίο έσκουζε όταν το μετέφερε. Και το άφησε εκεί δίπλα μας για κάμποση ώρα. Πριν καταλάβω καν πως έγινε η διαδικασία κατέβηκαν πιο κάτω, το έσφαξαν και μοίρασαν το κρέας. Δεν ξέρω να σου πω ακριβώς πως ένιωσα, πάντως αυτή είναι η διαδικασία ολόκληρη, και όχι συσκευασμένα προιόντα που αγοράζονται στο σουπερμάρκετ.

Κατεβαίνοντας προς τα νότια, φτάσαμε στην Κόνιτσα, όπου πετύχαμε μια πολύ όμορφη φάση οργανωμένη από νέους φίλους, για φίλους.Ήταν βράδυ στο ποτάμι, πήραμε τα όργανα μας και τα παπούτσια στο χέρι και διασχίσαμε περπατώντας στην άλλη άκρη, για να φτάσουμε σε ένα αυτοσχέδιο μπαράκι στην ακτή, με κεράκια, μπυρίτσες και ήρεμη παρέα. Τα παιδιά είχαν φτιάξει αυτό που λέμε "φασάρα"!

Κεράσοβο 03-12.08

Την επόμενη μέρα, γνωρίζοντας ένα τσομπάνη στο αμάξι, ανεβήκαμε προς το Κεράσοβο. Τρίτη φορά που ερχόμαστε, και πάλι όχι για 2-3 μέρες αλλά για 2 βδομάδες. Οπότε εδώ έχουμε μια διαφορετική σχέση, Τόσο πλούσια και οικεία, που σταμάτησα να πολυγράφω στο τετραδιάκι μου. Θα προσπαθήσω να θυμηθώ κάποια πράγματα.. Γενικά το γλέντι και οι μουσικές μαζώξεις, όσο πλησίαζε ο δεκαπενταύγουστος γινόντουσαν και πιο συχνά, σχεδόν καθημερινά. Φαντάζομαι αυτό αντικατοπτρίζει και τη ζωή στο χωριό παλιότερα, όταν όλοι οι ξενιτεμένοι μαζεύονταν το καλοκαίρι, για να γλεντήσουν και να σμίξουν με τις οικογένειές του, πριν ξαναφύγουν για δουλειά, κυρίως ώς μάστορες. Ο κυρ – Μήτσος αν και ξέρουμε πόσο ωραία τραγουδάει, δεν έχουμε καταφέρει να τον ηχογραφήσουμε αυτά τα τρία χρόνια. Έχουμε καταφέρει όμως να κάνουμε ωραία παρέα, να πούμε ιστορίες και καλαμπούρια. Να νιώσουμε πως θα ήταν να τον είχαμε παππού μας.. Μας είπε πως μια φορά, όντας μικρός είχε περπατήσει από τον κάμπο στη θεσσαλία για μέρες μέχρι τα βουνά του Σμόλικα. Και πως μια αρκούδα σχεδόν του έσωσε τη ζωή δείχνοντας του το δρόμο μέσα στο χιόνι. Τα ξέρει πολύ καλά όλα τα βουνά και βοσκοτόπια γύρω. Γιαυτό και από αυτόν κράτησα ένα δικό του στίχο.

“Όλα τα δέντρα του βουνού τα έχω μετρημένα

όλοι αναστενάζουνε μα όχι σα κι εμένα.”

Η Μαριάνθη μαζί με πολλές από τις γυναίκες του χωριού, μας έδειξαν πως έφτιαχναν παλλιά τα μάλλινα, από το τρίχωμα των προβάτων, φέρνοντας όλα τα εργαλεία και στήνωντας ένα πολύ αστείο θεατρικό με αυτοσχέδιους διαλόγους. Η ίδια μας τραγούδησε τραγούδια που προέρχονται από το χωριό και μας έδειξε μέχρι και κάποιους από τους χορούς. Ο Παύλος (με το ντέφι και το βιολί του) πέρασε ώρες μαζί μας για να μας δώσει να καταλάβουμε πως παίζονται αυτοί οι ιδιότυποι ρυθμοί της περιοχής.. έχουμε ακόμα δρόμο!

Εμείς με τη σειρά μας προσπαθήσαμε να ανταποδώσουμε, παίζοντας διάφορα κομμάτια που φέρναμε από τα δικά μας ταξίδια και φτιάχνοντας μεγάλες όμορφες μουσικές παρέες τα βράδυα. Στήσαμε και ένα μικρό μουσικό κουκλοθέατρο και το παρουσιάσαμε στο σχολείο του χωριού.

Κεράσοβο Κόνιτσας 06.08.2017

Σχεδόν ολοήμερο το γλέντι σήμερα,με ένα μικρό διάλλειμα το απόγεμα. Δουκήθηκα* να γράψω, γιατί είναι σημαντική η καταγραφή της εμπειρίας. Για να θυμάμαι εγώ, και να μαθαίνουν και οι άλλοι, ότι αυτό που ζήσαμε σήμερα ήταν μία τελετή. Με τα σχήματα της και τους τρόπους της. Και μέσα σε αυτή καλούμαστε να υπάρξουμε και να εκφραστούμε. Σε μια στιγμή ένιωσα στριμωγμένος και σχεδόν συγχισμένος από την περίεργη δυνατή ατμόσφαιρα. Αλλά φαντάζομαι ότι θα έπρεπε κάπως να το περιμένω, όταν η πρώτη επαφή είναι “Που πας εσύ με το λαούτο ρε γαμώτη σου..;! ΄Ελα δω!" και “Αν δεν έρθετε να μας παίξετε τώρα, δεν θα σου ξαναμιλήσω!”.. και που να 'ξερες γέρο, ότι δεν με προβληματίζει ‘’το κόριτσι μου’’, δεν προσπαθώ να προστατέψω κάτι, προσπαθώ να αφουγκραστώ τον πόνο σου. Γι’αυτό είμαι και 'γω ανταριασμένος. Φάπες και φιλιά μαζί, γίνεται; Εδώ μάλλον ναί. Εδώ δεν είμαστε πολιτισμένοι. Περνάει όμως αυτό σε μένα και στην παιδεία που κουβαλάω; Στέκει; Πως μπορώ να εμποδίσω τον άνθρωπο όταν πλησιάζει το ζώο; Αντιδρώ με ένστικτα ή με λογική κρίση;

** Δουκήθηκα σημαίνει θυμήθηκα στο ιδίωμα του χωριού και ίσως και σε αρκετά άλλα χωριά παλιότερα!*

"Αίντε μεσ'την πλατεία του χωριού

έχω φυτέψει δύο δέντρα

αχ, για να 'ρχονται οι γείτονες

να πιάνουνε γιε μου κουβέντα

(οι κομπανίες να 'ρχονται

να στήνουνε γιε μου τα γλέντια)“

Μόνο με το χρόνο και τη δέσμευση βγαίνει ο καρπός. Δεν γίνεται να 'χεις εκατό χωριά, ένα φτάνει. Μέσα του θα γνωρίσεις και θα ξαναγνωρίσεις τους ανθρώπους εκατό φορές. Και τον εαυτό σου το ίδιο.

“΄Ισα με εκατό χωριά, θα τα’χω τριγυρίσει

μα ένα μόνο εκατό, φορές έχω γνωρίσει”

Σήμερα ήταν μια γιαγιά στην παρέα, στο μεγάλο τραπέζι όπου παίζαμε μουσική, η κυρία Παναγιώτα. Η οποία έβγαζε μία απίστευτη ομορφιά. Μπορούσα να τη φανταστώ νέα, να τραγουδάει τα ίδια τραγούδια με μας.

“ Όσο με οριοθετείτε, τόσο μαθαίνω να το σκάω

να πετάω και να σκάβω

εσείς γραμμές, εγώ μορφές,

εσείς γκρεμοί και τέρματα

εγώ κλείνω τα μάτια και πηδάω

Το τραγούδι μου βγήκε απ' την καρδιά

και πέταξε σαν ήχος μέχρι τα δικά σου αυτιά

είναι λουλούδι με αγκάθια

μην του ζητάς να φορέσει ψεύτικα ανθιά και ομορφοπέταλα.”

Πάδες 17.08.2017

Όπως κάθε τι και αυτό το ταξίδι φτάνει στο τέλος του ή και στην αρχή του. Η μάλλον κάπου εδώ κλείνει ένα κεφάλαιο σαν ένα κύκλο που ψάχνει να βρει την αρχή του. Πέρασαν οι μέρες τόσο γεμάτες.. που δεν έχει νόημα να προσπαθήσω να τις περιγράψω. Γιαυτό θα προσπαθήσω να αποτυπώσω μόνο κάποιες σκέψεις και αισθήματα.

Ήπειρος σημαίνει, όπως και τα περισσότερα μέρη στην αλήθεια τους, πολυεθνικότητα. Τσιγγάνοι, Αλβανοί, Έλληνες, Τούρκοι, Βλάχοι, αυτοί έγραψαν την ιστορία και διαμόρφωσαν την παράδοση, τη μουσική και τη γλώσσα έως σήμερα. Να είσαι περήφανος για την καταγωγή σου, όχι γιατί είναι καλύτερη ή χειρότερη από άλλους, αλλά γιατί.. γιατί αλήθεια; Κι ας μην είσαι περήφανος, να είσαι τουλάχιστον συνειδητή. Να βρεις τις ρίζες σου εκεί που έχουν αυτες αναπτυχθεί και όχι όπου στις τοποθετούν κάποιοι άλλοι.

Ο κάθε λαός, κάθε ομάδα, κάθε χωριό, κάθε συντεχνία και κάθε άτομο, προσφέρει ένα κομμάτι σε αυτό που φτιάχνει τον ευρύτερο πολιτισμό του τόπου. Είτε είναι βοσκοί με φλογέρες, γυναίκες με τα τραγούδια και τις στολές τους, οι τσιγγάνοι τις τέχνες και τα όργανα τους, οι πετράδες με τα γεφύρια τους.

Η μουσική, και αυτές οι πανέμορφες ομαδικές μουσικές βραδιές του καλοκαιριού ανοίγουν πόρτες, ιδέες και όνειρα για δημιουργία στην καθημερινότητα, είτε αυτό για μένα είναι ο ρόλος του λαουτιέρη, η συν-δημιουργία και σύνθεση με αδελφές ψυχές, η συνοδεία σε ένα καλό βιολί, η πολυφωνική ομάδα και η μπάντα γενικότερα, η μελέτη και η καταγραφή.. και πάνω απ' όλα η παρέα, γιατί ότι δεν μοιράζεσαι, μπορεί εύκολα να χαθεί στα σκοτάδια του μυαλού.

Η ισορροπία και το μέτρο. Δύο παράγοντες που εισέρχονται στη ζωή μου όλο και περισσότερο. Γιατί είτε τα ' χω ανάγκη, είτε συνειδητοποιώ ότι αυτά με διαμορφώνουν. Μικροί και απλοί άμεσοι στόχοι, μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλα και μακρινά μονοπάτια. Τα πολλά λόγια είναι φτώχια. Ας είμαστε φτωχοί, όχι όμως στα λόγια.

Κάπου εδώ φτάνει αυτό το κείμενο στο τέλος του. Αν τύχει να πέσει στα χέρια σου όχι μέσω των ηχογραφήσεων, τότε ορίστε ένα λινκ για της ηχογραφήσεις. Για να συμπληρωθεί η εικόνα!

https://onemansnoise.bandcamp.com/album/2017

και ένα ημεηλ για επικοινωνία
dimitrisathanas@hotmail.com

Αυτά για τώρα,
Δημήτρης
Αθήνα 09.01.2018